



## Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2023. gada 16. februārī \*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība – Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa – Tiesu iestāžu sadarbība civillietās – Jurisdikcija, nolēmumu atzīšana un izpilde laulības lietās un lietās par vecāku atbildību – Starptautiskā bērnu nolaupīšana – Hāgas 1980. gada konvencija – Regula (EK) Nr. 2201/2003 – 11. pants – Pieteikums par bērna atpakaļatdošanu – Galīgais nolēmums, ar ko uzdod bērna atpakaļatdošanu – Dalībvalsts tiesību akti, kuros paredzēta šī nolēmuma izpildes apturēšana *ipso jure*, ja noteiktas valsts iestādes ir iesniegušas pieteikumu

Lietā C-638/22 PPU

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Sąd Apelacyjny w Warszawie* (apelācijas tiesa Varšavā, Polija) iesniegusi ar 2022. gada 12. oktobra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2022. gada 13. oktobrī, tiesvedībā

**T.C.,**

*Rzecznik Praw Dziecka,*

*Prokurator Generalny,*

piedaloties:

**M.C.,**

*Prokurator Prokuratury Okręgowej we Wrocławiu,*

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja K. Jirimēe [*K. Jürimäe*] (referente), tiesneši M. Safjans [*M. Saffjan*], N. Pisarra [*N. Piçarra*], N. Jēskinens [*N. Jääskinen*] un M. Gavalecs [*M. Gavalec*],

ģenerāladvokāts: N. Emiliu [*N. Emiliou*],

sekretāre: M. Sekežiņska [*M. Siekierzyńska*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2022. gada 8. decembra tiesas sēdi,

\* Tiesvedības valoda – poļu.

nemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

- T.C. vārdā – *I. Antkowiak, advokat, M. Bieszczad, radca prawny, un D. Kosobucki, advokat,*
- M.C. vārdā – *A. Śliwicka, advokat,*
- *Prokurator Generalny* vārdā – *S. Bańko, R. Hernand un E. Tkacz,*
- Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna un S. Żyrek, pārstāvji,*
- Beļģijas valdības vārdā – *M. Jacobs, C. Pochet un M. Van Regemorter, pārstāvji,*
- Francijas valdības vārdā – *A. Daniel un E. Timmermans, pārstāves,*
- Nīderlandes valdības vārdā – *C. S. Schillemans, pārstāve,*
- Eiropas Komisijas vārdā – *J. Hottiaux un S. Noë, pārstāvji,*

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2023. gada 12. janvāra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

### Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes Regulas (EK) Nr. 2201/2003 (2003. gada 27. novembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu (OV 2003, L 338, 1. lpp.) 11. panta 3. punktu, kā arī Padomes Regulas (ES) 2019/1111 (2019. gada 25. jūnijs) par jurisdikciju, lēmumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par bērnu starptautisko nolaupīšanu (OV 2019, L 178, 1. lpp.) 22. un 24. pantu, 27. panta 6. punktu un 28. panta 1. un 2. punktu, lasot tos kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 47. pantu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā, ko ierosinājis T.C., kas ir divu nepilngadīgo bērnu tēvs, lai panāktu, ka tiktu izpildīts nolēmums par šo bērnu – kurus uz Poliju bija izvedusi M.C., kas ir viņu māte, – atgriešanu Īrijā.

### Atbilstošās tiesību normas

#### *Starptautiskās tiesības*

- 3 Hāgā 1980. gada 25. oktobrī noslēgtās Konvencijas par starptautiskās bērnu nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem (turpmāk tekstā – “1980. gada Hāgas konvencija”) mērķis, kā izriet no tās preambulas, tostarp ir starptautiski aizsargāt bērnus no nelabvēlīgās ietekmes, ko radījusi viņu nelikumīga aizvešana vai aizturēšana, un izstrādāt rīcību, kas nodrošinātu ātru atgriešanos viņu pastāvīgās dzīvesvietas valstī. Šo konvenciju, kas stājās spēkā 1983. gada 1. decembrī, ir ratificējušas visas Eiropas Savienības dalībvalstis.

4 Saskaņā ar šīs konvencijas 1. panta a) punktu tās mērķis tostarp ir nodrošināt bērnu, kuri nelikumīgi aizvesti uz vai aizturēti kādā no Līgumslēdzējām Pusēm, ātru atgriešanos [atpakaļatdošanu].

5 Minētās konvencijas 2. pantā ir noteikts:

“Līgumslēdzējām Pusēm jāveic visi attiecīgie pasākumi, lai nodrošinātu Konvencijas mērķu izpildi savās teritorijās. Šī nolūkā tām jāveic visefektīvākās iespējamās darbības.”

6 Šī paša lēmuma 3. pantā ir noteikts:

“Bērna aizvešana vai aizturēšana tiek uzskatīta par nelikumīgu, ja –

a) saskaņā ar tās valsts likumdošanu, kurā bērns pastāvīgi dzīvoja tieši pirms aizvešanas vai aizturēšanas, tas ir personas, institūcijas vai kādas citas iestādes, vienas pašas vai kopīgi, tiesību uz aizbildnību [aizgādības tiesību] pārkāpums;

b) aizvešanas vai aizturēšanas brīdī persona, institūcija vai kāda cita iestāde, viena pati vai kopīgi, šīs tiesības faktiski realizēja vai būtu realizējusi, ja to nekavētu aizvešana vai aizturēšana.

[..]”

7 1980. gada Hāgas konvencijas 11. panta pirmajā daļā ir paredzēts:

“Līgumslēdzēju Pušu tiesām vai administratīvajām iestādēm, veicot bērna atgriešanās procedūru, ir jārikojas ātri.”

8 Šīs konvencijas 12. panta pirmā un otrā daļa ir formulēta šādi:

“Ja bērns ir ticis nelikumīgi aizvests vai aizturēts atbilstoši 3. pantā minētajiem noteikumiem un ja, uzsākot lietu tās Līgumslēdzējas Puses, kurā atrodas bērns, tiesā vai administratīvajā iestādē, ir pagājis mazāk nekā gads kopš nelikumīgās aizvešanas vai aizturēšanas datuma, iestādei, kurai lieta ir piekritīga, jādod rīkojums par bērna atgriešanos [atpakaļatdošanu] nekavējoties.

Tiesai vai administratīvajai iestādei, pat ja lietas izskatīšana uzsākta pēc šī panta iepriekšējā daļā minētā termiņa beigām, jāizdod rīkojums par bērna atpakaļatdošanu, ja vien netiek pierādīts, ka bērns ir iedzīvojies jaunajā vidē.”

9 Saskaņā ar minētās konvencijas 13. panta pirmās daļas b) apakšpunktu:

“Neskatoties uz iepriekšējā panta noteikumiem, pieteikuma saņēmējas Līgumslēdzējas Puses tiesai vai administratīvajai iestādei nav pienākuma dot rīkojumu par bērna atgriešanos [atpakaļatdošanu], ja persona, institūcija vai kāda cita iestāde, kas iebilst pret bērna atgriešanos, pierāda, ka –

[..]

b) ja pastāv nopietns risks, ka viņa vai viņas atdošana sagādās bērnam fizisku vai psiholoģisku kaitējumu vai citādi radīs neciešamu situāciju.”

## *Savienības tiesības*

### *Regula Nr. 2201/2003*

10 Regulas Nr. 2201/2003 17. un 33. apsvērumā bija noteikts:

“(17) Ja bērns ir nelikumīgi aizvests vai aizturēts, nekavējoties jāpanāk bērna atpakaļatdošana, un šai nolūkā piemēro [1980. gada Hāgas konvenciju], kuru papildina šīs regulas noteikumi, jo īpaši tās 11. pants. Tiesām dalībvalstī, uz kuru bērns ir nelikumīgi aizvests vai kurā bērns nelikumīgi aizturēts, jāspēj iestāties pret viņa atpakaļatdošanu īpašos, attiecīgi pamatotos gadījumos. Tomēr šāds lēmums var tikt aizstāts ar turpmāku lēmumu, ko pieņem tās dalībvalsts tiesa, kurā bija bērna pastāvīgā dzīvesvieta pirms nelikumīgas aizvešanas vai aizturēšanas. Ja minētais lēmums nosaka bērna atpakaļatdošanu, atpakaļatdošanai jānotiek, nepieprasot nekādu īpašu minētā sprieduma atzīšanas un izpildes procedūru dalībvalstī, uz kuru bērns ir aizvests vai kurā viņš ir aizturēts.

[..]

(33) Šajā regulā atzītas pamattiesības un respektēti [Hartas] principi. Jo īpaši ar to tiek izdarīti centieni nodrošināt to bērna pamattiesību ievērošanu, kas noteiktas [Hartas] 24. pantā.”

11 Šīs regulas 11. panta 1. un 3. punktā bija noteikts:

“1. Ja persona, iestāde vai cita struktūra, kam ir uzraudzības [aizgādības] tiesības, piesakās kompetentajās iestādēs dalībvalstī ar nolūku saņemt spriedumu, pamatojoties uz [1980. gada Hāgas konvenciju], lai panāktu tā bērna atpakaļatdošanu, kurš ir nelikumīgi aizvests vai aizturēts dalībvalstī, kas nav dalībvalsts, kurā bija bērna pastāvīgā dzīvesvieta tieši pirms nelikumīgās aizvešanas vai aizturēšanas, piemēro 2. līdz 8. punktu.

[..]

3. Tiesa, kurā iesniegts 1. punktā minētais pieteikums par bērna atpakaļatdošanu, rikojas paātrināti tiesas procesos attiecībā uz šo pieteikumu, izmantojot ātrākās procedūras, kas paredzētas valsts tiesību aktos.

Neskarot pirmo daļu, tiesa izdod savu spriedumu ne vēlāk kā sešas nedēļas pēc pieteikuma iesniegšanas, ja vien nepastāv ārkārtēji apstākļi, kas padara to par neiespējamu.”

### *Regula 2019/1111*

12 Regulas Nr. 2019/1111 22. pantā ir noteikts:

“Ja persona, iestāde vai cita struktūra, kura apgalvo, ka ir pārkāptas aizgādības tiesības, vai nu tieši, vai arī ar centrālās iestādes palīdzību iesniedz pieteikumu tiesai kādā no dalībvalstīm, lai, pamatojoties uz 1980. gada Hāgas konvenciju, tiktu pieņemts lēmums, ar ko norīko atdot atpakaļ bērnu vecumā līdz 16 gadiem, kurš ir nelikumīgi aizvests vai aizturēts dalībvalstī, kas nav dalībvalsts, kurā bijusi bērna pastāvīgā dzīvesvieta tieši pirms nelikumīgās aizvešanas vai aizturēšanas, piemēro šīs regulas 23. līdz 29. pantu un VI nodaļu, kas papildina 1980. gada Hāgas konvenciju.”

13 Šīs regulas 24. pantā ir paredzēts:

“1. Tiesa, kurā iesniegts 22. pantā minētais pieteikums par bērna atpakaļatdošanu, izskatot lietu attiecībā uz šo pieteikumu rīkojas paātrināti, izmantojot ātrākās procedūras, kas paredzētas valsts tiesību aktos.

2. Neskarot 1. punktu, pirmās instances tiesa lēmumu pieņem ne vēlāk kā sešas nedēļas pēc tam, kad tajā celta prasība, izņemot, ja ārkārtas apstākļu dēļ tas nav iespējams.

3. Izņemot, ja ārkārtas apstākļu dēļ tas nav iespējams, augstākas instances tiesa lēmumu pieņem ne vēlāk kā sešas nedēļas pēc tam, kad ir veikti visi nepieciešamie procesuālie pasākumi un tiesa ir spējīga izskatīt pārsūdzību, vai nu rīkojot tiesas sēdi, vai arī citādi.”

14 Minētās regulas 27. panta 6. punktā ir noteikts:

“Var paziņot, ka lēmums, ar ko norīko bērna atpakaļatdošanu, neatkarīgi no jebkādam pārsūdzībām ir izpildāms provizoriski, ja bērna atpakaļatdošana pirms pārsūdzības lēmuma ir nepieciešama bērna interešu dēļ.”

15 Tās pašas regulas 28. pants ir izteikts šādā redakcijā:

“1. Iestāde, kuras kompetencē ir izpilde un kurai ir iesniegts pieteikums par tāda lēmuma izpildi, ar kuru norīko bērna atpakaļatdošanu uz citu dalībvalsti, pieteikumu apstrādā paātrināti.

2. Ja sešu nedēļu laikā pēc datuma, kad sākts izpildes process, 1. punktā minētais lēmums nav izpildīts, pusei, kas prasa izpildi, vai izpildes dalībvalsts centrālajai iestādei ir tiesības lūgt iestādei, kuras kompetencē ir izpilde, paskaidrojumu par kavēšanos.”

16 Saskaņā ar Regulas Nr. 2019/1111 100. pantu:

“1. Šo regulu piemēro tikai uzsāktiem tiesas procesiem, publiskiem aktiem, kas oficiāli sastādīti vai reģistrēti, un vienošanām, kas reģistrētas 2022. gada 1. augustā vai pēc minētā datuma.

2. [Regulu Nr. 2201/2003] turpina piemērot lēmumiem, kas pieņemti uzsāktajā tiesvedībā, oficiāli sastādītiem vai reģistrētiem publiskiem aktiem un vienošanām, kuras kļuvušas izpildāmas dalībvalstī, kur tās tikušas noslēgtas pirms 2022. gada 1. augusta, un kuri ietilpst minētās regulas darbības jomā.”

### ***Polijas tiesības***

17 *Kodeks postępowania cywilnego* (Civilprocesa kodekss) 388. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Ja nolēmuma izpildes rezultātā pusei var tikt nodarīts nelabojams kaitējums, otrās instances tiesa pēc puses lūguma var apturēt sava nolēmuma izpildi līdz apelācijas tiesvedības pabeigšanai. Ja apelācijas sūdzība tiek noraidīta, otrās instances tiesa var arī apturēt pirmās instances tiesas nolēmuma izpildi.”

18 Šī kodeksa 518<sup>2</sup>. panta 1. punktā ir noteikts:

“Lietās par aizgādībā vai aizbildnībā esošas personas atņemšanu, kas tiek izskatītas, pamatojoties uz 1980. gada Hāgas konvenciju, otrās instances tiesa ir *Sąd Apelacyjny w Warszawie* [(Apelācijas tiesa Varšavā, Polija)].”

19 Saskaņā ar minētā kodeksa 519<sup>1</sup>. panta 2<sup>1</sup>. un 2<sup>2</sup>. punktu:

“2<sup>1</sup>. Kasācijas sūdzību var iesniegt arī lietās par aizgādībā vai aizbildnībā esošas personas atņemšanu, kas tiek izskatītas, pamatojoties uz 1980. gada Hāgas konvenciju.

2<sup>2</sup>. Šā panta 2<sup>1</sup>. punktā minētajās lietās kasācijas sūdzību var iesniegt arī *Prokurator Generalny* [(ģenerālprokurors)], *Rzecznik Praw Dziecka* [(bērnu ombuds)] vai *Rzecznik Praw Obywatelskich* [(ombuds)] četru mēnešu laikā pēc dienas, kad lēmums kļuvis galīgs.”

20 Civilprocesa kodeksā tika izdarīti grozījumi ar 2022. gada 7. aprīļa *ustawa o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego* (Likums, ar ko groza Civilprocesa kodeksu; 2022. gada *Dz. U.*, 1098. pozīcija), kurš stājās spēkā 2022. gada 24. jūnijā (turpmāk tekstā – “2022. gada likums”), iekļaujot tajā vairākus noteikumus par nolēmumu, kas pieņemti, pamatojoties uz 1980. gada Hāgas konvenciju, izpildes apturēšanu.

21 Tādējādi tajā ar 2022. gada likumu iekļautais šī kodeksa 388<sup>1</sup>. pants ir izteikts šādā redakcijā:

“1. Lietām par aizgādībā vai aizbildnībā esošas personas atņemšanu, kuras tiek izskatītas, pamatojoties uz [1980. gada Hāgas konvenciju], rīkojuma par aizgādībā vai aizbildnībā esošas personas atņemšanu izpilde tiek *ipso jure* apturēta, ja 519<sup>1</sup>. panta 2<sup>2</sup>. punktā minētā persona to lūdz 518<sup>2</sup>. panta 1. punktā minētajai tiesai termiņā, kas nepārsniedz divas nedēļas, sākot no dienas, kurā šis rīkojums ir kļuvis galīgs.

2. Šā panta 1. punktā minētā rīkojuma izpildes apturēšana noslēdzas, ja 519<sup>1</sup>. panta 2<sup>2</sup>. punktā minētā persona neiesniedz kasācijas sūdzību divu mēnešu laikā no datuma, kurā šis rīkojums ir kļuvis galīgs.

3. Ja 519<sup>1</sup>. panta 2<sup>2</sup>. punktā minētā persona iesniedz kasācijas sūdzību divu mēnešu laikā no datuma, kurā 1. punktā minētais rīkojums ir kļuvis galīgs, šā rīkojuma izpildes apturēšana tiek *ipso jure* pagarināta līdz kasācijas procesa beigām.

4. Persona, kas ir iesniegusi pieteikumu apturēt 1. punktā minētā rīkojuma izpildi, var to atsaukt divu mēnešu laikā no datuma, kurā šis rīkojums ir kļuvis galīgs, ja vien 519<sup>1</sup>. panta 2<sup>2</sup>. punktā minētā persona nav iesniegusi kasācijas sūdzību.

5. Pēc pieteikuma apturēt 1. punktā minētā rīkojuma izpildi atsaukšanas šis nolēmums kļūst izpildāms.”

22 Ar 2022. gada likumu minētajā kodeksā iekļautajā 388<sup>3</sup>. pantā ir noteikts:

“Ārkārtas pārsūdzības iesniegšana, kas paredzēta 2017. gada 8. decembra *ustawa o Sądzie Najwyższym* [(Likums par Augstāko tiesu)] (2021. gada *Dz. U.*, 1904. pozīcija, un 2022. gada *Dz. U.*, 480. pozīcija) 89. pantā, lietā par aizgādībā vai aizbildnībā esošas personas atņemšanu, kas tiek izskatīta, pamatojoties uz 1980. gada Hāgas konvenciju, *ipso jure* aptur lēmuma par aizgādībā vai aizbildnībā esošas personas atņemšanu izpildi līdz šīs pārsūdzības izskatīšanas beigām.”

## Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 23 T.C. un M.C., kas abi ir Polijas pilsoņi, ir vecāki diviem nepilngadīgiem bērniem, proti, N.C. un M.C.(1) (turpmāk tekstā abi kopā – “nepilngadīgie bērni”), kas dzimuši Īrijā attiecīgi 2011. un 2017. gadā. Šī ģimene jau vairākus gadus dzīvo šajā dalībvalstī, kur T. C. un M. C. ir pastāvīgs darbs. Taču M. C. pašlaik ir ilgstošā slimības atvaļinājumā.
- 24 2021. gada vasarā M.C. ar T.C. atļauju kopā ar nepilngadīgajiem bērniem devās uz brīvdienām Polijā. 2021. gada septembrī M.C. informēja T.C., ka viņa ar bērniem pastāvīgi paliks šajā dalībvalstī. T.C. nekad nebija piekritis bērnu pastāvīgās dzīvesvietas maiņai.
- 25 2021. gada 18. novembrī T.C. iesniedza *Sąd Okręgowy we Wrocławiu* (Vroclavas apgabaltiesa, Polija) pieteikumu par to, lai M.C. tiktu uzdots atgriezt atpakaļ uz Īriju nepilngadīgos bērnus, pamatojoties uz 1980. gada Hāgas konvenciju. Ar 2022. gada 15. jūnija rīkojumu minētā tiesa uzdeva M.C. nodrošināt šo atgriešanu septiņu dienu laikā no dienas, kad šis rīkojums kļūst galīgs.
- 26 M.C. pārsūdzēja minēto rīkojumu *Sąd Apelacyjny w Warszawie* (apelācijas tiesa Varšavā), kas ir iesniedzējtiesa, kura ar 2022. gada 21. septembra rīkojumu noraidīja šo apelācijas sūdzību kā nepamatotu, jo uzskatīja, ka M.C. nevar atsaukties ne uz vienu atteikuma pamatu, lai neatgrieztu atpakaļ nepilngadīgos bērnus uz Īriju. Pēdējais minētais rīkojums kļuva izpildāms 2022. gada 28. septembrī, bet M.C. neizpildīja tajā noteikto pienākumu atgriezt šos bērnus uz Īriju.
- 27 2022. gada 29. septembrī T.C. lūdza iesniedzējtiesu nosūtīt viņam šī 2022. gada 21. septembra rīkojuma kopiju ar norādi par tā izpildāmību.
- 28 2022. gada 30. septembrī un 2022. gada 5. oktobrī bērnu ombuds un ģenerālprokurors saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 388<sup>1</sup>. panta 1. punktu, kas grozīts ar 2022. gada likumu, ir attiecīgi iesnieguši pieteikumus par 2022. gada 15. jūnija un 21. septembra galīgajiem rīkojumu izpildes apturēšanu.
- 29 2022. gada 21. novembrī bērnu tiesību ombuds un ģenerālprokurors par 2022. gada 21. septembra rīkojumu iesniedza kasācijas sūdzības *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa, Polija).
- 30 Iesniedzējtiesa norāda, ka otrās instances tiesas pēc būtības pieņemtie nolēmumi parasti ir galīgi un izpildāmi, pat ja par tiem ir iesniegta kasācijas sūdzība *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa). Pirms 2022. gada likuma stāšanās spēkā vienīgā atkāpe no šī noteikuma bija paredzēta Civilprocesa kodeksa 388. pantā. Šis pants ļauj otrās instances tiesai apturēt galīga nolēmuma izpildāmību līdz tiesvedības *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) pabeigšanai, ja šī nolēmuma izpilde kādam lietas dalībniekam var radīt neatgriezenisku kaitējumu.
- 31 Saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 388<sup>1</sup>. pantu, kas šajā kodeksā iekļauts ar 2022. gada likumu, ģenerālprokuroram, bērnu tiesību ombudam un ombudam (turpmāk tekstā kopā – “pilnvarotās iestādes”) tagad ir iespēja apturēt tāda nolēmuma izpildi, ar kuru tiek uzdots bērnu atpakaļatdošana saskaņā ar 1980. gada Hāgas konvenciju, ja viņi par to iesniedz pieteikumu *Sąd Apelacyjny w Warszawie* (Apelācijas tiesa Varšavā) divu nedēļu laikā no datuma, kurā šis nolēmums ir kļuvis galīgs. No iesniedzējtiesas sniegtās informācijas izriet, ka pilnvarotajām iestādēm nav jāpamato savs pieteikums. Šāds pieteikums automātiski izraisa izpildes *ipso jure* apturēšanu vismaz uz diviem mēnešiem.

- 32 Proti, ja šīs iestādes šajā laikposmā neiesniedz *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) kasācijas sūdzību par atgriešanas lēmumu, tā izpildes apturēšana beidzas. Savukārt, ja minētajā laikposmā šāda kasācijas sūdzība ir iesniegta, šī apturēšana saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 388<sup>1</sup>. panta 3. punktu, kas grozīts ar 2022. gada likumu, *ipso jure* tiek pagarināta līdz tiesvedības *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) pabeigšanai.
- 33 Turklāt iesniedzējtiesa uzskata, ka, pat ja *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) noraidītu šo kasācijas sūdzību, minētās iestādes varētu atkal panākt minēto apturēšanu, pamatojoties uz Civilprocesa kodeksa 388<sup>3</sup>. pantu, kurš grozīts ar 2022. gada likumu, atbilstoši šim pantam iesniedzot ārkārtas pārsūdzību.
- 34 Ņemot vērā šos apsvērumus, iesniedzējtiesai radies jautājums par Civilprocesa kodeksa 388<sup>1</sup>. panta, redakcijā ar 2022. gada likuma grozījumiem, saderību ar ātras izskatīšanas pienākumu, kas ir Regulas Nr. 2201/2003, it īpaši tās 11. panta 3. punkta pamatā.
- 35 Turklāt minētā tiesa norāda, ka spēkā esošajos Polijas tiesību aktos būtībā ir paredzēts, ka subjektiem, kuri nevar tikt kvalificēti kā tiesa, ir iespēja ierosināt galīga tiesas nolēmuma izpildes apturēšanu un šīs iespējas izmantošana nav pakļauta nekādai pārbaudei tiesā. Pēc minētās tiesas domām, šāds apstāklis rada jautājumus par šo tiesību normu atbilstību Hartas 47. pantam, jo ar to tiek liegta efektīva tiesību aizsardzība tiesā atgriešanas procedūras dalībniekiem.
- 36 Turklāt, ņemot vērā, ka 2022. gada likuma spēkā stāšanās datums ir tikai dažas dienas pirms tam, kad kļuvusi piemērojama Regula 2019/1111, kurā pastiprināts Regulas Nr. 2201/2003 pamatā esošais ātras izskatīšanas pienākums, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Civilprocesa kodeksā ar šo likumu ieviestās tiesību normas ir saderīgas ar lojālas sadarbības principu.
- 37 Visbeidzot, gadījumā, ja Tiesa apstiprinātu, ka minētais likums ir pretrunā Regulai Nr. 2201/2003, iesniedzējtiesa jautā, vai tai būtu pienākums to nepiemērot atbilstoši Savienības tiesību pārākuma principam.
- 38 Šādos apstākļos *Sąd Apelacyjny w Warszawie* (Apelācijas tiesa Varšavā) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai [Regulas Nr. 2201/2003] 11. panta 3. punkts, kā arī [Regulas 2019/1111] 22., 24. pants, 27. panta 6. punkts un 28. panta 1. un 2. punkts, lasot tos kopsakarā ar [Hartas] 47. pantu, liedz piemērot valsts tiesību normu, saskaņā ar kuru lietās par aizgādībā vai aizbildnībā esošas personas atņemšanu, kuras tiek izskatītas, pamatojoties uz [1980. gada Hāgas konvenciju], pēc [pilnvarotās personas] pieprasījuma ne vēlāk kā divu nedēļu laikā no dienas, kad nolēmums par aizgādībā vai aizbildnībā esošas personas atņemšanu kļūst galīgs, šī rīkojuma izpilde tiek apturēta *ipso jure*?”

### **Par lūgumu piemērot steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību**

- 39 Iesniedzējtiesa ir lūgusi šim lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu piemērot Tiesas Reglamenta 107. panta 1. punktā paredzēto steidzamības tiesvedību.



- 40 Pamatojot savu lūgumu, šī tiesa atsaucās uz iemesliem, kas saistīti ar nepilngadīgo bērnu interešu prioritāti. It īpaši vecāku un bērnu attiecībām, kā arī šo bērnu labklājībai draudētu neatgriezenisks kaitējums saistībā ar to, ka minētie bērni atrodas tālu no tēva, un šī situācija turpinās tāpēc, ka bērnu ombuds un ģenerālprokurors ir izmantojuši iespēju apturēt lēmuma par [bērnu] atgriešanu Īrijā izpildi.
- 41 Pirmkārt, ir jākonstatē, ka šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt tostarp Regulas Nr. 2201/2003 – kura tika pieņemta, pamatojoties uz EKL 61. panta c) punktu, kas tagad ir LESD 67. pants, – normas un Regulas 2019/1111 – kura tika pieņemta, pamatojoties uz LESD 81. panta 3. punktu, – normas. Uz pēdējiem minētajiem aktiem tādad attiecas LESD trešās daļas V sadaļa par brīvības, drošības un tiesiskuma telpu. Līdz ar to uz šo lūgumu var tikt attiecināta steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība.
- 42 Otrkārt, attiecībā uz steidzamības nosacījumu no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka nepilngadīgie bērni ir šķirti no sava tēva vairāk nekā gadu un ka šīs situācijas paildzināšana varētu būtiski kaitēt šo bērnu turpmākajām attiecībām ar tēvu.
- 43 Šādos apstākļos Tiesas trešā palāta – pēc tiesneses referentes priekšlikuma un uzklusījusi ģenerāladvokātu – 2022. gada 26. oktobrī nolēma apmierināt iesniedzējtiesas pieteikumu par steidzamības tiesvedības piemērošanu šim lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu.

#### **Par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību**

- 44 Ģenerālprokurors un būtībā M.C. apstrīd lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību.
- 45 Pirmkārt, ģenerālprokurors uzskata, ka iesniedzējtiesas uzdotais prejudiciālais jautājums ir hipotētisks un nav vajadzīgs pamatlietas atrisināšanai. Proti, pamatlieta jau esot galīgi izlemta un šai tiesai neesot nekādas kompetences attiecībā uz pirmajā un otrajā instancē izdoto galīgo rīkojumu par atpakaļatdošanu izpildes apturēšanu, jo šī apturēšana notiek *ipso jure*.
- 46 Otrkārt, ģenerālprokurors apgalvo, ka šis jautājums ir nepieņemams, jo minētā tiesa lūdz interpretēt Regulu 2019/1111, lai gan šajā lietā šī regula neesot piemērojama *ratione temporis*.
- 47 Pirmām kārtām, ir jāatgādina, ka vienīgi valsts tiesas, kura iztiesā lietu un kurai jāuzņemas atbildība par pieņemamo tiesas nolēmumu, kompetencē ir, ņemot vērā pamatlietas īpatnības, izvērtēt gan Tiesai uzdodamo jautājumu nepieciešamību, gan to atbilstību. Tādēļ, ja uzdotie jautājumi attiecas uz Savienības tiesību interpretāciju, Tiesai principā ir jālemj (spriedums, 2022. gada 24. novembris, *Varhoven administrativen sad* (Apstrīdētās tiesību normas atcelšana), C-289/21, EU:C:2022:920, 24. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 48 Tādējādi Tiesa var atteikties lemt par valsts tiesas lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu vienīgi tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekādas saiknes ar faktisko situāciju pamatlietā vai pamatlietas priekšmetu, vai arī gadījumos, kad izvirzītā problēma ir hipotētiska vai kad Tiesai nav zināmi faktiskie un tiesiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (spriedums, 2022. gada 24. novembris, *Varhoven administrativen sad* (Apstrīdētās tiesību normas atcelšana), C-289/21, EU:C:2022:920, 25. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 49 Turklāt ir jāatgādina, ka vārdi “sniegt spriedumu” LESD 267. panta otrās daļas izpratnē aptver visu tiesvedību, kuras rezultātā tiek pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums. Šis formulējums ir jāinterpretē plaši, lai novērstu to, ka vairāki procesuāli jautājumi tiek uzskatīti par nepieņemamiem un nevar būt Tiesas interpretācijas priekšmets un ka Tiesa nevar lemt par visu to Savienības tiesību normu interpretāciju, kas iesniedzējtiesai ir jāpiemēro (spriedums, 2019. gada 21. novembris, *Procureur-Generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden*, C-678/18, EU:C:2019:998, 25. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 50 Šajā ziņā, pirmkārt, no iesniedzējtiesas lēmuma lūgt prejudiciālu nolēmumu un lietas dalībnieku tiesas sēdē sniegtajiem apsvērumiem izriet, pirmām kārtām, ka T.C. iesniedzējtiesā ir iesniedzis pieteikumu, lai panāktu, ka tiek izpildīts 2022. gada 21. septembra rīkojums, ar kuru šī tiesa uzdeva atgriezt nepilngadīgos bērnus Īrijā. Otrām kārtām, piemērojot Civilprocesa kodeksa 388<sup>1</sup>. pantu, redakcijā ar 2022. gada likuma grozījumiem, minētajai tiesai būtu jāapmierina ģenerālprokurora un bērnu ombuda pieteikumi par šīs izpildes apturēšanu.
- 51 Šādos apstākļos, kā ģenerālvokāts ir norādījis secinājumā 46. punktā, ir jākonstatē, ka iesniedzējtiesā ir iesniegti pieteikumi ar pretējiem mērķiem, kurus iesniedza T.C., no vienas puses, kā arī ģenerālprokurors un bērnu ombuds, no otras puses. Šie pieteikumi atspoguļo to, ka starp šīm pusēm pastāv “strīds”, kas attiecas uz 2022. gada 21. septembra rīkojuma par atpakaļatdošanu izpildi un par kuru šai tiesai saistībā ar minētajiem pieteikumiem ir jāsniedz spriedums LESD 267. panta otrās daļas izpratnē.
- 52 Otrkārt, attiecībā uz saikni starp iesniedzējtiesas uzdoto prejudiciālo jautājumu un pamatlietas faktisko situāciju vai priekšmetu no lēmuma lūgt prejudiciālu nolēmumu skaidri izriet, ka šī jautājuma mērķis ir ļaut minētajai tiesai noteikt, vai Regulas Nr. 2201/2003 un Regulas 2019/1111 tiesību normas ir jāinterpretē tādējādi, ka tām ir pretrunā Civilprocesa kodeksa 388<sup>1</sup>. pants, redakcijā ar 2022. gada likuma grozījumiem, un vai tai attiecīgā gadījumā šis pants jāatstāj nepiemērots. Šādi rīkojoties, minētā tiesa pietiekami pierāda, ka Tiesas atbilde uz minēto jautājumu ir “nepieciešama” LESD 267. panta otrās daļas izpratnē, lai tā varētu lemt par iespējamo attiecīgā nolēmuma par atpakaļatdošanu izpildes apturēšanu.
- 53 Otrām kārtām, šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību neliek apšaubīt ģenerālprokurora arguments, ka šajā lietā Regula 2019/1111 neesot piemērojama *ratione temporis*. Proti, tad, ja nav acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekādas saistības ar pamatlietas faktiskajiem apstākļiem vai tās priekšmetu, iebildums attiecībā uz šīs tiesību normas nepiemērojamību pamatlietā nav saistīts ar lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību, bet attiecas uz uzdoto jautājumu būtību (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2006. gada 13. jūlijs, *Manfredi* u.c., no C-295/04 līdz C-298/04, EU:C:2006:461, 30. punkts, kā arī 2019. gada 19. decembris, *Dobersberger*, C-16/18, EU:C:2019:1110, 21. punkts).
- 54 Šādos apstākļos lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemams.

### Par prejudiciālo jautājumu

- 55 Vispirms ir jānorāda, ka, lai gan uzdotais jautājums attiecas gan uz Regulas Nr. 2201/2003 normu, gan uz Regulas 2019/1111 normu interpretāciju, pamatlietā *ratione temporis* ir piemērojama tikai pirmā no šīm regulām. Proti, no Regulas 2019/1111 100. panta 2. punkta izriet, ka Regulu

Nr. 2201/2003 pēc Regulas 2019/1111 stāšanās spēkā turpina piemērot prasībām, kas celtas pirms 2022. gada 1. augusta. Šajā lietā, kā norādīts šī sprieduma 25. punktā, T.C. cēla prasību *Sąd Okręgowy we Wrocławiu* (Vroclavas apgabaltiesa) 2021. gada 18. novembrī.

- 56 Šajā ziņā, lai gan T.C. pieteikums par 2022. gada 21. septembra rīkojuma par atpakaļatdošanu izpildi tika iesniegts pēc 2022. gada 1. augusta, tomēr no Tiesas rīcībā esošās informācijas izriet, ka šis pieteikums nav neatkarīga procedūra, bet atgriešanas procedūras posms, kura pamatā ir T.C. 2021. gada 18. novembrī celtā prasība, lūdzot uzdot viņa nepilngadīgo bērnu atgriešanu Īrijā.
- 57 Šādos apstākļos ir jāuzskata, ka iesniedzējtiesas jautājums būtībā ir par to, vai Regulas Nr. 2201/2003 11. panta 3. punkts, lasot to Hartas 47. panta gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tādi valsts tiesību akti, ar kuriem iestādēm, kurām nav tiesas statusa, ir piešķirta iespēja uz vismaz diviem mēnešiem pilnībā apturēt tāda nolēmuma par atpakaļatdošanu izpildi, kurš pieņemts atbilstoši 1980. gada Hāgas konvencijai, bez pienākuma pamatot savu pieteikumu par izpildes apturēšanu.
- 58 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Regulas Nr. 2201/2003 11. panta 3. punktā ir noteikts, ka tiesa, kurā iesniegts pieteikums par bērna atpakaļatdošanu, tiesas procesos attiecībā uz šo pieteikumu rīkojas paātrināti, izmantojot ātrākās procedūras, kas paredzētas valsts tiesību aktos. Ja ārkārtas apstākļu dēļ tas nav iespējams, šī tiesa sniedz spriedumu ne vēlāk kā sešas nedēļas pēc pieteikuma iesniegšanas.
- 59 Pirmkārt, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, interpretējot Savienības tiesību normu, ir jāņem vērā ne tikai tās teksts, bet arī konteksts un tiesiskajā regulējumā, kurā šī norma ir ietverta, izvirzītie mērķi (spriedums, 2022. gada 28. oktobris, *Generalstaatsanwaltschaft München* (Izdošana un *ne bis in idem*), C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, 67. punkts).
- 60 Vispirms no Regulas Nr. 2201/2003 11. panta 3. punkta formulējuma un it īpaši no vārdu “paātrināti” un “ātrākās” lietojuma izriet, ka, ja bērns ir nelikumīgi aizvests vai aizturēts dalībvalstī, kas nav tā, kurā bija bērna pastāvīgā dzīvesvieta tieši pirms nelikumīgās aizvešanas vai aizturēšanas, dalībvalstu kompetentajām tiesām ir jāpieņem nolēmums par attiecīgā bērna atpakaļatdošanu īpaši īsā un stingrā termiņā. Šādam nolēmumam principā ir jābūt pieņemtam vēlākais sešu nedēļu laikā pēc vēršanās šajās tiesās, izmantojot ātrākās procedūras, kas paredzētas valsts tiesībās. Atkāpe no šī noteikuma ir iespējama tikai “ārkārtas apstākļos”.
- 61 Turpinājumā jānorāda, ka šādu interpretāciju apstiprina konteksts, kādā iekļaujas Regulas Nr. 2201/2003 11. panta 3. punkts un it īpaši atbilstošie 1980. gada Hāgas konvencijas noteikumi.
- 62 Regula Nr. 2201/2003 – it īpaši 11. pantā – papildina un precizē 1980. gada Hāgas konvencijas noteikumus, kas reglamentē procedūru nelikumīgi aizvesto bērnu atgriešanai. Tādējādi šīs konvencijas 8.–11. pants un šīs regulas 11. pants ir nedalāms normatīvais kopums, kas ir piemērojams procedūrām par Savienībā nelikumīgi aizvesto bērnu atgriešanu (šajā nozīmē skat. Atzinumu 1/13 (Trešo valstu pievienošanās Hāgas konvencijai), 2014. gada 14. oktobris, EU:C:2014:2303, 77. un 78. punkts).
- 63 Pārklāšanās dēļ un nesaraucjamās saistības dēļ, kas pastāv starp minētās regulas un konvencijas noteikumiem, šīs pēdējās minētās normas var ietekmēt minētās regulas normu nozīmi, piemērojamību un efektivitāti (šajā nozīmē skat. Atzinumu 1/13 (Trešo valstu pievienošanās Hāgas konvencijai), 2014. gada 14. oktobris, EU:C:2014:2303, 85. punkts).

- 64 Tādējādi, pirmkārt, saskaņā ar 1980. gada Hāgas konvencijas preambulu un 1. panta a) punktu tās mērķis ir attiecīgā bērna tūlītēja atgriešana viņa pastāvīgajā dzīvesvietā. Otrkārt, šīs konvencijas 2. panta otrajā teikumā līgumslēdzējiem pusēm ir noteikts pienākums, izskatot pieteikumu par bērna atpakaļatdošanu, veikt visefektīvākās iespējamās darbības. Treškārt, saskaņā ar minētās konvencijas 11. panta pirmo daļu līgumslēdzēju valstu tiesām vai administratīvajām iestādēm, veicot bērna atgriešanās procedūru, ir jārikojas ātri. Ceturtkārt, šīs pašas konvencijas 13. pantā ierobežojoši ir uzskaitīti gadījumi, kuros pieteikuma saņēmējas līgumslēdzējas valsts tiesu iestādei nav pienākuma izdot rīkojumu par bērna atpakaļatdošanu. It īpaši saskaņā ar 1980. gada Hāgas konvencijas 13. panta pirmās daļas b) punktu šai iestādei nav jāizdod rīkojums par bērna atpakaļatdošanu, ja persona, iestāde vai struktūra, kas iebilst pret viņa atpakaļatdošanu, pierāda, ka pastāv nopietns risks, ka bērna atdošana sagādās viņam fizisku vai psiholoģisku kaitējumu vai citādi radīs neciešamu situāciju.
- 65 No visām šīm tiesību normām izriet, ka saskaņā ar 1980. gada Hāgas konvenciju, pirmām kārtām, ja bērns ir nelikumīgi aizvests no savas pastāvīgās dzīvesvietas, šī bērna atpakaļatdošanai jānotiek nekavējoties saskaņā ar valsts tiesībās paredzētajām steidzamības procedūrām. Otrām kārtām, rīkojumu par atpakaļatdošanu var neizdot tikai ārkārtas apstākļos, it īpaši nopietna riska minētajam bērnam gadījumā.
- 66 Visbeidzot, arī Regulas Nr. 2201/2003 un it īpaši tās 11. panta 3. punkta mērķi apstiprina konstatējumus šī sprieduma 60. un 65. punktā.
- 67 Tādējādi, pirmkārt, ir jāatgādina, ka Regulas Nr. 2201/2003 pamatā ir koncepcija, ka primāras ir bērna intereses. Minētās regulas mērķis tostarp ir atturēt no bērnu nolaupīšanas starp dalībvalstīm un nolaupīšanas gadījumā – panākt, ka bērns nekavējoties tiek atgriezts (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2008. gada 11. jūlijs, *Rinau*, C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, 51. un 52. punkts).
- 68 Otrkārt, kā noteikts Regulas Nr. 2201/2003 17. apsvērumā: ja bērns ir nelikumīgi aizvests vai aizturēts, nekavējoties jāpanāk bērna atpakaļatdošana. Turklāt tiesām dalībvalstī, uz kuru bērns ir nelikumīgi aizvests vai kurā bērns nelikumīgi aizturēts, jāspēj iestāties pret viņa atpakaļatdošanu īpašos, attiecīgi pamatotos gadījumos.
- 69 Treškārt, no Tiesas judikatūras izriet, ka viens no šīs regulas 11. panta mērķiem ir *statu quo ante* atjaunošana, t.i., tādas situācijas atjaunošana, kāda bija pirms bērna nelikumīgās aizvešanas vai aizturēšanas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 8. jūnijs, OL, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, 61. punkts).
- 70 Ceturtkārt, Tiesa jau ir nospriedusi, ka atpakaļatdošanas procedūra pēc sava rakstura ir paātrinātā procedūra, jo tās mērķis, kā tas paredzēts 1980. gada Hāgas konvencijā un Regulas Nr. 2201/2003 17. apsvērumā, ir nodrošināt ātru bērna atpakaļatdošanu (spriedums, 2017. gada 8. jūnijs, OL, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, 57. punkts).
- 71 Tādējādi no Regulas Nr. 2201/2003 11. panta 3. punkta gramatiskās, kontekstuālās un teleoloģiskās interpretācijas izriet, ka ar šo tiesību normu, pirmām kārtām, dalībvalsts tiesai, kurā ir iesniegts pieteikums par tāda bērna atpakaļatdošanu, kurš nelikumīgi aizvests no pastāvīgās dzīvesvietas, principā ir jālemj par šo pieteikumu ne vēlāk kā sešu nedēļu laikā pēc tā saņemšanas, izmantojot ātrākās valsts tiesībās paredzētās procedūras. Otrām kārtām, tikai konkrētos un ārkārtas gadījumos, kas ir atbilstoši pamatoti, var neizdot rīkojumu par nelikumīgi aizvesta bērna atpakaļatdošanu.

- 72 Protams, no šī 11. panta 3. punkta izrietošie pienākumi attiecas uz atgriešanas lēmuma pieņemšanas procedūru. Tomēr ir jāuzskata, tāpat kā to secinājumu 59. punktā darījis ģenerāladvokāts –, ka efektivitātes un ātruma prasība, kas reglamentē nolēmuma par atpakaļatdošanu pieņemšanu, ir saistoša valsts iestādēm arī saistībā ar šāda lēmuma izpildi. Minētajam 11. panta 3. punktam tiktu atņemta lietderīgā iedarbība, ja valsts tiesības ļautu apturēt tāda galīga lēmuma izpildi, ar kuru uzdota bērna atpakaļatdošana.
- 73 Saskaņā ar Tiesas judikatūru valsts materiālo tiesību un procesuālo tiesību normu piemērošana nedrīkst apdraudēt Regulas Nr. 2201/2003 lietderīgo iedarbību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2008. gada 11. jūlijs, *Rinau*, C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, 82. punkts).
- 74 Vēl ir jānorāda, ka, nosakot pienākumus attiecībā uz tāda nolēmuma pieņemšanu un tādējādi arī izpildi pēc iespējas ātrāk, kurš ļauj bērna ātru atgriešanos viņa pastāvīgajā dzīvesvietā pēc nelikumīgas aizvešanas, Regulā Nr. 2201/2003, kā izriet no tās 33. apsvēruma, ir paredzēts, ka ir jānodrošina Hartā garantēto pamattiesību, it īpaši bērna pamattiesību, kā noteikts Hartas 24. pantā, ievērošana.
- 75 Šajā ziņā Hartas 7. pants ir veltīts tiesībām uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību un ir lasāms kopsakarā ar pienākumu ņemt vērā bērna interešu pārākumu, kā atzīts Hartas 24. panta 2. punktā. Tādējādi ir jāņem vērā bērna vajadzība, kas izklāstīta Hartas 24. panta 3. punktā, – regulāri uzturēt personiskas attiecības un tiešus sakarus ar abiem vecākiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 17. novembris, *Belgische Staat* (Nepilngadīga bēgle laulībā), C-230/21, EU:C:2022:887, 48. punkts).
- 76 Saskaņā ar Hartas 52. panta 3. punktu: ciktāl tajā ir ietvertas tiesības, kuras atbilst Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā, kas noslēgta Romā 1950. gada 4. novembrī (turpmāk tekstā – “ECPAK”), garantētajām tiesībām, šo tiesību nozīme un tvērums ir tāds pats kā minētajā konvencijā noteiktajām tiesībām. Hartas 53. pantā šajā ziņā ir piebilde, ka nekas no šajā Hartā noteiktā nav interpretējams kā tāds, kas Savienības tiesību piemērošanas jomā ierobežo vai negatīvi ietekmē tostarp ECPAK atzītās tiesības (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 8. decembris, CJ (Nolēmums par nodošanas atlikšanu kriminālvajāšanas dēļ), C-492/22 PPU, EU:C:2022:964, 79. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 77 Tādējādi attiecībā uz ECPAK 8. pantu, kas atbilst Hartas 7. pantam (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 8. decembris, *Orde van Vlaamse Balies* u.c., C-694/20, EU:C:2022:963, 25. punkts), Eiropas Cilvēktiesību tiesa nosprieda, ka lietās, kas attiecas uz lēmumiem, kas pieņemti, pamatojoties uz 1980. gada Hāgas konvenciju, pasākuma piemērotība tostarp ir jānovērtē atkarībā no tā īstenošanas ātruma. Šajās lietās ir jārikojas steidzami, jo pagājušais laiks var neatgriezeniski ietekmēt attiecības starp bērniem un vecāku, kurš nedzīvo kopā ar viņiem. Kavējumi tiesvedībā vien var ļaut konstatēt, ka iestādes nav izpildījušas pozitīvos pienākumus saskaņā ar ECPAK (šajā nozīmē skat. ECT spriedumu, 2015. gada 28. aprīlis, *Ferrari* pret Rumāniju, CE:ECHR:2015:0428JUD000171410, 49. punkts).
- 78 Otrkārt, tas, vai šī norma pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kāds aprakstīts šā sprieduma 57. punktā, ir jānoskaidro, ņemot vērā šā sprieduma iepriekšējos punktus sniegto Regulas Nr. 2201/2003 11. panta 3. punkta interpretāciju.

- 79 Atbilstoši Tiesai sniegtajai informācijai saskaņā ar šiem tiesību aktiem atgriešanas lēmuma izpilde *ipso jure* tiek apturēta vismaz uz diviem mēnešiem, ja viena no pilnvarotajām iestādēm par to iesniedz pieteikumu *Sąd Apelacyjny w Warszawie* (Apelācijas tiesa Varšavā) divu nedēļu laikā no dienas, kad šis lēmums ir kļuvis galīgs.
- 80 Turklāt, ja pēc šī pieteikuma iesniegšanas šī iestāde par minēto nolēmumu iesniedz kasācijas sūdzību *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa), tā izpildes apturēšana tiek *ipso jure* pagarināta līdz kasācijas tiesvedības šajā tiesā pabeigšanai.
- 81 Tādējādi, pirmkārt, minētā pieteikuma iesniegšanas rezultātā lēmuma par bērna atpakaļatdošanu uz viņa pastāvīgo dzīvesvietu izpilde tiek apturēta vismaz uz diviem mēnešiem, lai gan šis lēmums ir kļuvis galīgs. Šo atpakaļatdošanu var apturēt uz daudz ilgāku laikposmu gadījumā, ja pilnvarotās iestādes nolēmu iesniegt kasācijas sūdzību par minēto nolēmumu. Ņemot vērā Regulas Nr. 2201/2003 11. panta 3. punkta pamatā esošās ātruma prasības, šāda pieteikuma iesniegšana, ciktāl tādējādi šāda atgriešanas lēmuma izpilde tiek apturēta *ipso jure*, var liegt šai tiesību normai lietderīgo iedarbību. Turklāt šīs iestādes no jauna varētu panākt atgriešanas lēmuma izpildes apturēšanu, pamatojoties uz Civilprocesa kodeksa 388<sup>3</sup>. pantu, kurš šajā kodeksā ieviests ar 2022. gada likumu, – iesniedzot ārkārtas pārsūdzību atbilstoši šim pantam.
- 82 Šajā ziņā ir jākonstatē, ka jau tas vien, ka galīgā atgriešanas lēmuma izpilde apturēta uz diviem mēnešiem, pārsniedz termiņu, kurā saskaņā ar minēto Regulas Nr. 2201/2003 tiesību normu šis nolēmums ir jāpieņem.
- 83 Otrkārt, no Tiesas rīcībā esošās informācijas izriet, ka atgriešanas lēmuma izpilde tiek apturēta *ipso jure* vienkārši pēc pilnvaroto iestāžu lūguma. Šīm iestādēm, kurām turklāt nav tiesas statusa, nav jāpamato savs lūgums, un *Sąd Apelacyjny w Warszawie* (Apelācijas tiesa Varšavā) ir pienākums to apmierināt bez iespējas veikt pārbaudi tiesā šajā ziņā. Līdz ar to nešķiet, ka pamatlietā aplūkotais tiesiskais regulējums varētu nodrošināt, kā tas ir atgādānāts šī sprieduma 71. punktā, ka bērna atpakaļatdošanu uz viņa pastāvīgo dzīvesvietu var apturēt tikai konkrētos un ārkārtas gadījumos, un katrā ziņā nenodrošina, ka šāda apturēšana tiek pienācīgi pamatota.
- 84 Turklāt saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru Hartas 47. pantam pretrunā ir tas, ka valsts iestāde var kavēt tiesas nolēmuma izpildi, jo šajā pantā paredzētās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību būtu iluzoras, ja kādas dalībvalsts tiesību sistēmā būtu pavērta iespēja, ka likumīgā spēkā stājies un saistošs tiesas nolēmums paliek bez iedarbības, kaitējot kāda lietas dalībnieka interesēm (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2016. gada 30. jūnijs, *Toma un Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci*, C-205/15, EU:C:2016:499, 43. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra; 2019. gada 29. jūlijs, *Torubarov*, C-556/17, EU:C:2019:626, 72. un 73. punkts, kā arī 2019. gada 19. decembris, *Deutsche Umwelthilfe*, C-752/18, EU:C:2019:1114, 36. punkts).
- 85 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ir jākonstatē, ka tādi valsts tiesību akti, kādi ir aprakstīti šī sprieduma 57. punktā, var apdraudēt Regulas Nr. 2201/2003 11. panta 3. punkta lietderīgo iedarbību.
- 86 Šo secinājumu nevar atspēkot ar Polijas valdības argumentu, saskaņā ar kuru šādi tiesību akti būtībā esot neaizstājami, lai ļautu pilnvarotajām iestādēm iesniegt kasācijas sūdzību *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) un tādējādi novērstu, ka attiecīgie bērni cieš neatgriezenisku kaitējumu galīgā atgriešanas lēmuma izpildāmības dēļ gadījumā, ja tas šai tiesai būtu jāatceļ.

- 87 Proti, kā to norāda iesniedzējtiesa, pirmām kārtām, pirms Civilprocesa kodeksā ar 2022. gada likumu tika ieviests 388<sup>1</sup>. pants, šī kodeksa 388. pantā jau bija paredzēts mehānisms, kas *Sąd Apelacyjny w Warszawie* (Apelācijas tiesa Varšavā) ļāva apturēt galīgā atgriešanas lēmuma izpildi, vajadzības gadījumā pēc kādas no pilnvarotajām iestādēm lūguma, ja minētā tiesa uzskatītu, ka atpakaļatdošanas gadījumā attiecīgais bērns varētu tikt pakļauts nopietnam fiziska vai psiholoģiska kaitējuma riskam.
- 88 Otrām kārtām, no Tiesas judikatūras izriet, ka šī bērna tiesību aizsardzību tiesā pret šādu risku principā jau nodrošina tas, ka tiesā ir celta prasība (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 26. septembris, *Belastingdienst/Toeslagen* (Apelācijas sūdzības apturošā iedarbība), C-175/17, EU:C:2018:776, 34. punkts), pat ja tiek apgalvots, ka pastāv nopietns risks 1980. gada Hāgas konvencijas 13. panta pirmās daļas b) punkta izpratnē.
- 89 Līdz ar to, kā izriet no ģenerāladvokāta secinājumu 82.–84. punkta, no Regulas Nr. 2201/2003 11. panta 3. punkta, lasot to Hartas 24. un 47. panta kontekstā, neizriet, ka Savienības tiesībās dalībvalstīm ir noteikts pienākums atgriešanas lēmuma pārbaudei tiesā paredzēt papildu pakāpi, ja šis lēmums ir pieņemts procedūrā, kurā jau ir paredzētas divas tiesu instances, un ja šī procedūra ļauj ņemt vērā risku pastāvēšanu bērna atgriešanas gadījumā. *A fortiori* šīs tiesības neļauj dalībvalstīm prasības, kas celtas par šādu lēmumu, papildināt ar *ipso jure* apturošu iedarbību, pretēji tam, kas, šķiet, paredzēts Civilprocesa kodeksa 388<sup>1</sup>. panta 3. punktā, redakcijā ar 2022. gada likuma grozījumiem.
- 90 Treškārt un visbeidzot, attiecībā uz šī sprieduma 85. punktā ietvertā secinājuma sekām ir jāatgādina, ka Savienības tiesību pārākuma princips paredz, ka valsts tiesai, kurai saskaņā ar savu kompetenci ir jāpiemēro Savienības tiesību normas, ir pienākums nodrošināt šo tiesību normu pilnīgu iedarbību strīdā, ko tā izskata, vajadzības gadījumā pēc savas ierosmes nepiemērojot nevienu tām pretrunā esošu, pat vēlāk pieņemtu valsts tiesību normu, bez vajadzības lūgt vai gaidīt, lai tā vispirms tiktu atcelta likumdošanas kārtībā vai ar kādu citu konstitūcijā paredzētu metodi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas spriedumu iedarbība), C-430/21, EU:C:2022:99, 53. punkts).
- 91 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar LESD 288. panta otro daļu regula ir vispārpiemērojama un ir tieši piemērojamas visās dalībvalstīs. Līdz ar to, ņemot vērā tās būtību un funkciju Savienības tiesību avotu sistēmā, tā privātpersonām var piešķirt tiesības, kuras valstu tiesām ir pienākums aizsargāt (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2002. gada 17. septembris, *Muñoz un Superior Fruiticola*, C-253/00, EU:C:2002:497, 27. punkts).
- 92 Šajā gadījumā ir jānorāda, ka Regulas Nr. 2201/2003 11. panta 3. punktā dalībvalstīm ir noteikts skaidrs un precīzs pienākums sasniegt konkrētu rezultātu, kas nav pakārtots nevienam nosacījumam attiecībā uz ātruma prasību, kurai ir pakļautas procedūras par atgriešanas lēmuma pieņemšanu 1980. gada Hāgas konvencijas izpratnē. Tādējādi iesniedzējtiesai savas kompetences ietvaros būs jānodrošina šīs Savienības tiesību normas pilnīga iedarbība, vajadzības gadījumā atstājot nepiemērotu valsts tiesisko regulējumu, kas traucē īstenot šīs normas lietderīgo iedarbību.
- 93 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 2201/2003 11. panta 3. punkts, lasot to Hartas 47. panta kontekstā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādus valsts tiesību aktus, ar kuriem iestādēm, kurām nav tiesas statusa, ir piešķirta iespēja uz vismaz diviem mēnešiem pilnībā apturēt tāda atgriešanas nolēmuma izpildi, kas pieņemts, pamatojoties uz 1980. gada Hāgas konvenciju, bez pienākuma pamatot savu pieteikumu.

## Par tiesāšanās izdevumiem

- 94 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

**Padomes Regulas (EK) Nr. 2201/2003 (2003. gada 27. novembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par abu laulāto vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu 11. panta 3. punkts, lasot to Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. panta kontekstā,**

ir jāinterpretē tādējādi, ka

tas nepieļauj tādus valsts tiesību aktus, ar kuriem iestādēm, kurām nav tiesas statusa, ir piešķirta iespēja uz vismaz diviem mēnešiem pilnībā apturēt tāda atgriešanas nolēmuma izpildi, kas pieņemts, pamatojoties uz Hāgā 1980. gada 25. oktobrī noslēgto Konvenciju par starptautiskās bērnu nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem, bez pienākuma pamatot savu pieteikumu.

[Paraksti]